

H. Rossier

Beschouwing over

**HET BOEK VAN DE
PROFEET HABAKUK**

Oude Sporen

INHOUD

Hoofdstuk 1	3
Inleiding.....	3
God is niet onverschillig voor de zonde van zijn volk	5
Een kreet van geloof	6
Onrecht en goddeloosheid.....	8
Het antwoord van God.....	9
Een boze macht.....	12
Vertrouwen in eigen kracht	14
God kan het kwaad niet zien	15
Onverschilligheid voor de boosheid van de vijand?	17
 Hoofdstuk 2:1-5.....	 19
De profeet op zijn wachttoren	19
Een niet verzegeld gezicht.....	20
De uiteindelijke vervulling	21
De kern van het boek Habakuk	23
Verskil in toepassing	27
Hoogmoed van de Chaldeeër.....	28
 Hoofdstuk 2:6-20.....	 30
Het slotantwoord aan Habakuk.....	30
Eerste couplet.....	31
Tweede couplet.....	33
Derde couplet.....	34
Vierde couplet.....	35
Vijfde couplet	36
 Hoofdstuk 3	 39
God had gehoord.....	39
De verlossingen van de Here	41
Vergelijking tussen de verlossing in het verleden en in de toekomst	42
Rust in het heden en in de toekomst	45
Volle gemeenschap met de Heer	46
Aanbidding	48
Samenvatting	49

HOOFDSTUK 1

Heiligheid van Gods wegen met Israël en de volken

Inleiding

"De godsspraak, die de profeet Habakuk geschouwd heeft" (vs. 1). Alles in de Schrift dient tot onze lering, dat is wanneer zij spreekt, of wel het stilzwijgen bewaart. Zij zegt ons niets over de persoon van Habakuk, noch over de tijd van zijn profetie. De meest zorgvuldige en nauwkeurige onderzoeken van de critici over de tijd waarin de profeet schreef, zijn op tegenstrijdige conclusies uitgelopen. Wanneer de gegevens van Gods Woord voldoende duidelijk zijn, en ons toelaten de profetie te plaatsen in het milieu waarin ze werd voortgebracht, ontvangen we daardoor veel helderheid en opbouw. Maar wanneer God niet spreekt, hebben de navorsingen van de geleerden voor de gelovige een zeer beperkte waarde, hoe interessant ze ook zijn mogen.

Bepaalde aanwijzingen maken het wel *vrij waarschijnlijk* dat Habakuk onder de regering van Josia profeteerde. Twee omstandigheden zouden ons in die mening kunnen versterken. Ten eerste wordt Israëls afgoderij in Habakuk niet vermeld. Vervolgens wordt daarin de Chaldeeër als de vijand van het volk gesignaleerd, en niet de Assyriër, de tegenstander van het volk onder de regering van Hizkia en van Manasse. Hoe het ook zij, het feit dat Gods Geest de omstandigheden niet meedeelt waaronder de profetie werd uitgesproken, laat de geestelijke strekking van dit boek des te sterker uitkomen. Habakuk openbaarde maar heel weinig profetische gebeurtenissen. Hij beschreef *het karakter van Gods wegen* ten opzichte van de *zedelijke toestand* van het volk en van de naties. Verder laat dit boek ons zien, wat het resultaat van deze

openbaring was in het hart van de profeet. Hij werd zo een beeld van de *geestelijke toestand* van het overblijfsel in de eindtijd. Dit alles is voor ons van groot belang en vol betekenis. Omdat alle historische bijzonderheden weggelaten zijn, blijkt het al dadelijk dat we te doen hebben met *beginsele*n, die zowel de mens van nu als die van toen beheersen. Tegenover die beginsele worden Gods volmaakte regeringswegen, en de heiligheid van zijn wezen gerechtvaardigd. Wanneer de gelovige deze dingen overdenkt, kan hij daarvan slechts de Goddelijke volmaaktheid aanbidden.

De geestelijke toestand te midden waarvan Habakuk leefde, was als volgt: in Israël een hele reeks ondeugden, zonder dat er, zoals in Sefanja, melding gemaakt wordt van afgoderij; bij zijn vijand, de Chaldeeër, grove afgodendienst, overheerst door *verheerlijking van de mens*; bij de profeet een verontwaardigde geest en een bedroefd hart, doch verlicht door het Goddelijk onderricht. Hij leerde uit geloof te leven in afwachting van de toekomstige heerlijkheid, maar hij vloeyde over van lofprijzingen, nog voordat hij het beloofde ontvangen had.

We hebben al gezegd dat de overeenkomst tussen de dagen van Habakuk en de onze treffend is. Daardoor krijgt zijn profetie zulk een geweldige betekenis voor ons. Deze opmerking wordt in het nieuwe testament bevestigd. De aanhalingen uit deze profetie ondersteunen en illustreren de hele leer van de apostel Paulus over Gods gerechtigheid, over het geloof, over het leven, over de opstanding van Christus en zijn komst, over de toern van God van uit de hemel geopenbaard, en ten slotte over de heerlijkheid! Alleen de verborgenheid van de gemeente, die niet bekend gemaakt is in het oude testament, ontbreekt in deze opsomming. Zo wordt voortdurend de overeenstemming tussen de verschillende delen van Gods Woord bevestigd. Zij vormen één geheel. Trouwe bestudering van deze overeenstemming zal de gelovige er voor bewaren, geloof te hechten aan geleerde critici, tegenstanders van het Woord, van wie Godzelve verklaart: "Ik zal de wijsheid van de

wijzen doen vergaan, en het inzicht van de verstandigen te niet doen" (1 Kor. 1:19; Jes. 29:14).

God is niet onverschillig voor de zonde van zijn volk

"Hoe lang, Here, roep ik om hulp, en Gij hoort niet; schreeuw ik tot U: geweld! en Gij verlost niet? Waarom doet Gij mij ongerechtigheid zien, en aanschouwt Gij ellende? Ja, onder-drukking en geweld zijn voor mijn ogen, en er is twist, en twee-dracht verheft zich. Daarom verliest de wet haar kracht, en nimmer komt het recht te voorschijn, want de goddeloze om-singelt de rechtvaardige, daarom komt het recht verdraaid te voorschijn" (vs. 2-4).

Al bij deze eerste verzen kunnen we opmerken, dat het boek Habakuk onder de kleine profeten een speciale karaktertrek vertoont.

In Micha zien we als het ware een onderhoud, in vragen en antwoorden, tussen de Here, zijn profeet en verschillende andere sprekers. Dat onderhoud eindigt met een rechtsgeding, waarin de beklagde voor zijn rechters verschijnt. In Nahum richtte de Heer alleen Zich beurtelings tot de verschillende personen die er bij betrokken waren. In Habakuk zijn we aanwezig bij een *zeer intiem* onderhoud tussen de profeet en zijn God. Habakuk sprak tot de Here en Hij antwoordde hem. In dit opzicht is er overeenkomst met Jeremia. Maar heel dit aan-grijpend gebeuren heeft hier plaats in *het hart* en *het geweten* van Habakuk. Het wordt door geen enkel voorval van persoonlijke aard onderbroken, zoals in de loop van Jeremia's profetie. Angst bekleemde hem als hij zag wat er gebeurde, maar de gebeurtenissen zelf schenen hem persoonlijk niet te treffen. Zij deden bij hem vragen oprijzen, die zó beklemmend zijn, dat hij behoefte voelde om zijn gemoed uit te storten voor de Here, om bevrijd te worden van de diepe onrust die zij bij hem opwekte.

Habakuk was een man van geloof en zijn eerste woord: "Hoe lang" bewijst dat. Zijn geloof had echter nodig versterkt en

verlicht te worden. Het was met zwakheid gemengd. Het vond dan ook een antwoord vol barmhartigheid, want God berispt ongelooft, doch niet de zwakheid van onze menselijke natuur. Onze zwakheid ontmoet het medelijden van Hem, "die in alle dingen verzocht is als wij, met uitzondering van de zonde" (Hebr. 4:15).

Bij ons gaat zwakheid altijd meer of minder gepaard met zonde. De apostel zelf kon behagen hebben in zijn zwakheden en er in roemen, voor zover zij niet vermengd waren met het vlees (2 Kor. 12:9, 10). In zijn zwakheden kon de Heer zijn kracht in zijn geliefde apostel volbrengen.

Een kreet van geloof

De uitdrukking "Hoe lang" is een *kreet van geloof*, die we vaak in de psalmen en profeten aantreffen. Zij geeft uitdrukking aan het geloof in de *zekerheid*, dat God, als de tijd daar is, antwoorden zal. Maar het aanvaardt ondertussen de verdrukking als een *noodzakelijke* beproeving. Het gelovig overblijfsel van Israël, dat in de eindtijd door de beproevingen van de grote verdrukking zal gaan, zal deze kreet eveneens slaken. Het zal echter de zekerheid hebben dat deze beproevingen het laatste woord zijn van de oordelen Gods, en de voorbereiding zullen wezen tot de heerlijke komst van de Messias, tot zijn heerschappij van vrijheid, gerechtigheid en vrede. Toch is het hier enigszins anders. De profeet was een van het volk gescheiden getuige. Hij leed niet persoonlijk onder *het geweld* zoals eens het geval zal zijn met het overblijfsel. Hij was toeschouwer en constateerde het lijden. We hebben hier niet te maken met Israëls afgoderij, maar eerder met datgene wat de door de zonde verdorven mens al van af het begin van zijn geschiedenis heeft gekenmerkt (Gen. 6:11): *het geweld*, met zijn nasleep van onrecht, verdrukking, vernieling, tweedracht en onenigheid onder het volk (vs. 2, 3). Evenals in de dagen van de profeet, is in onze tijd ieder hart, dat bekommerd is om de belangen des Heren, in de gelegenheid

deze dingen waar te nemen. Zij zijn "voor onze ogen", zoals zij het voor die van Habakuk waren. De beklemming er van wordt nog te groter doordat we zien hoe ze zich voordoen, evenals voorheen, te midden van hen die zich aanmatigen het volk van God te zijn, in een tijd dat de Here hen al verlaten heeft. Wanneer dan onze ziel, evenmin als die van de profeet, nog niet geleerd heeft waarom God al dat kwaad laat voortduren, zonder dat Hij er een eind aan maakt, roepen wij: "Waarom doet Gij mij ongerechtigheid zien en aanschouwt Gij ellende?" Door zo te spreken vergeten we twee dingen. De profeet Nahum heeft die vastgesteld in hoofdstuk 1:2 en 7: "de Here is lankmoedig" en "de Here is goed". Wij roepen tot Hem: "Ik schreeuw tot U: geweld! en Gij verlost niet?" Wij zouden willen zien, dat God tussenbeide kwam bij een geestelijke en zedelijke toestand waarvan we weten dat Hij ze verafschuwt. Eigenlijk zit er altijd een bepaald egoïsme in deze zwakheid, ofschoon zij ook uitdrukking geeft aan onze liefde voor de gelovigen, die deze rampzalige tijden doormaken!

"Gij verlost niet!" Het gaat hier niet om een *geestelijke* verlossing maar om een *tijdelijke* bevrijding. De angstige ziel zou de vrede hersteld willen zien, de geweldenaars geoordeeld en weggedaan. Het geweld is er, het heeft onder onze ogen plaats, en - God antwoordt niet! We herhalen: dit is geen gebrek aan geloof, maar de noodkreet van een gemoed, dat nog niet vast genoeg staat in geloofsvertrouwen en zich voor een probleem geplaatst ziet, dat tot dusver onoplosbaar voor hem is. Waarom laat God het kwade toe? Hoe kan Hij schijnbaar de zijnen vergeten, die weerloos zijn te midden van heel dat boze stelsel van de mens? De profeet zou spoedig het antwoord krijgen, maar anders dan hij gedacht had. Hij moest een smartelijke, doch voor hem zelf een rijk gezegende leerperiode doormaken, voordat hij begreep wat God wilde teweegbrengen in de harten van de zijnen in dagen van beproeving.

Onrecht en goddeloosheid

"Daarom verliest de wet haar kracht". De wet, vroeger door de Here Zelf gegeven, had tot doel de wil van de mens te breken. "Het recht", dat de mens had moeten leren toepassen onder bescherming van de wet "komt niet te voorschijn", integendeel "de goddeloze omsingelt de rechtvaardige". Letten we op dit woord: de *rechtvaardige*. In hoofdstuk 2 zullen we het nog eens vinden. De profeet was zich van zijn rechtschapenheid bewust. Als later het overblijfsel van Israël door de oordelen van de eindtijd zal gaan, zal het dit eveneens zijn. Maar Habakuk had nog geen antwoord gekregen en zag alleen de overwinning van het kwade over het goede. Hij richtte zijn "waaroms" tot God, en zou dat zeker niet doen zonder er op te vertrouwen, dat God hem zou antwoorden. Hoe komt het toch dat "het recht nimmer te voorschijn komt" en dat het, als het eindelijk uitgesproken wordt, "verdraaid" is, het tegenovergestelde van wat een godvrezende en rechtvaardige ziel mocht verwachten? Waarheen de getrouwe gelovige zich ook wendt, overal ontmoet hij slechts onrecht en goddeloosheid.

De Here zou weldra antwoorden. Ondertussen constateerde de rechtvaardige eigenlijk alleen maar, wat God altijd heeft opgemerkt sinds de zonde in de wereld gekomen is. Buiten hen die door het geloof gerechtvaardigd zijn, is er in de wereld niet één rechtvaardige.

Als het over het *nationale karakter* van Israël gaat, leert het Woord van God ons, dat er onder de regering van Rehabeam "in Juda nog wel iets goeds was" (2 Kron. 12:12). En tijdens Hizkia was het zo, dat Juda, hoe schuldig het ook geweest mocht zijn, "nog met zijn God en de ware heiligen wandelde" (Hosea 12:1). Zo was het echter niet onder de volgende regeringen. Onder die van Josia vernemen we door de profeet Sefanja, wat God dacht over "het schaamteloze volk", over de "weerspannige, bezoedelde, verdrukkende stad", over haar vorsten, rechters, profeten en priesters (Sef. 2:1; 3:1-4). De zedelijke toestand van Israël was aan het eind van zijn

geschiedenis niet beter dan die van de mens in het begin van zijn geschiedenis. Deze toestand was eigenlijk nimmer werkelijk veranderd.

Gaat het om de *koningen*, Israëls verantwoordelijke leidslieden, dan liet God de zegeningen voor het volk afhangen van *hun* gedrag. Zo zien we onder sommige regeringen van de koningen van Juda, dat het kwaad gestuit, het recht gevestigd, vroomheid jegens de Here erkend en de 'tempeldienst hersteld werd, zonder dat daarom *het hart* van het volk veranderd was. Aan de andere kant verergerde de regering van een goddeloze koning deze on-gelukkige geestelijke en zedelijke toestand van schaamteloze afgoderij, waaraan het verdorven hart van het volk zich onmid-dellijk overgaf¹.

Het antwoord van God

"Ziet onder de heidenen en let op, en verbaast u, ontzet u, want Ik doe een werk in uw dagen, dat gij niet zoudt geloven, wanneer het verteld wordt" (vs. 5).

We vinden hier het antwoord op de vraag van de profeet. Het werd niet tot hem gericht, maar tot de bozen over wie hij had geklaagd. Zij moesten maar eens "zien onder de heidenen" en er met verbazing op letten, hoe de Here hun hun misdaden zou vergelden. Op dat ogenblik was de Assyriër nog niet verdelgd, de Here zou echter de Chaldeeër verwekken. Aan deze macht zou Hij de andere volken onderwerpen, maar in de eerste plaats zijn volk dienstbaar maken. Israël meende misschien, na de bevrijding van het juk van de Assyriër, voorgoed van onderdrukking verlost te zullen zijn. Maar het zou onder een heel ander zwaar en wreed juk vallen. En, wat een nog verschrikkelijker oordeel was, de Here zou de heerschappij aan Israël ontnemen en deze voor het eerst aan Babel

¹ Noot van de schrijver: Zie voor de toestand van het volk ook nog bijv.: Micha 7:2, 3; Jeremia 5:23-31; 7:5, 6; 20:7, 8.

toevertrouwen, aan "het gouden hoofd" van het rijk der heidenen. Dat lot stond het boze volk te wachten. Tegelijk echter ontving de profeet antwoord op zijn kreet "Ik schreeuw tot U: geweld! en Gij verlost niet?" De Here toonde zijn dienstknecht daarin, dat als Hij de rechtvaardige niet van het geweld der boosdoeners verlost, dit komt omdat zij spoedig door Hem getuchtigd zullen worden. Israël zou met zijn land onder de slagen van Babylonië bezwijken en tot slavernij gebracht worden.

Maar de Heilige Geest geeft aan deze profetie een veel wijdere strekking, zoals we in Hand. 13 zien. Toen Paulus met Barnabas in Antiochië in Pisidië aangekomen was, hield hij een rede in de synagoge. Wanneer we er goed op letten heeft zij juist Habakuk 1:5 tot inhoud. Toen er geen "heil" was en de profeet zei "Gij *verlost* niet", had God aan Israël een gestorven en verrezen Heiland als Verlosser verwekt. "Het woord van dit heil" werd juist tot hen gezonden, die Christus verworpen hadden. Zij allen hoorden dit woord en zij die God vreesden werden opgeroepen om het aan te nemen (Hand. 13:23 en 26).

Het volk had de Heer Jezus niet gekend, noch de stemmen verstaan van de profeten die Hem hadden aangekondigd. Erger: het had zijn Messias veroordeeld en op die wijze vervuld wat Habakuk van hen gezegd had: "het recht komt verdraaid te voorschijn" (hst. 1:4). Daarom paste de apostel het woord "van de profeten" op hen toe, en wel in het bijzonder dat van Habakuk. Hij citeerde en verklaarde het in verbinding met de toestand van hen tot wie hij sprak: "Ziet, verachters, en verwondert u en verdwijnt; want Ik werk een werk in uw dagen, een werk dat u geenszins zult geloven als iemand het u verhaalt" (Hand. 13:41). Zij hoefden niet meer "onder de heidenen" te zien. Sinds lang waren de Chaldeeën door andere machten vervangen, daarna door Rome, de laatste van alle. Sinds de dagen van Habakuk had het volk onder het juk van de naties gelegen. Bij Paulus' prediking was Israël aan het vierde heidense rijk onderworpen. De apostel zei dan ook niet, zoals

Habakuk: "Ik zal in uw dagen een werk doen"². God deed het werk, en dat was niet het oordeel. Het grote *heil* werd verkondigd, eerst aan de Joden, en indien zij het verachtten, dus "verachters" waren, zou de apostel zich tot de volken wenden. Dan zouden deze dus onder de Joden "zien" en het oordeel over dit volk aanschouwen, omdat zij de genade afgewezen hadden die in Jezus tot hen gekomen was. Dat gebeurde in deze zelfde stad Antiochië, waar de Joden, omdat zij het heil Gods in Christus van zich gestoten hadden, zichzelf het eeuwige leven niet waardig oordeelden.

De apostelen "schudden het stof van hun voeten af tegen hen, en kwamen te Iconium" (Hand. 13:46 en 51).

Het evangelie was volgens Paulus het antwoord op de klacht van de profeet: "Gij verlost niet". Het was *het heil*, toen het volk het oordeel had verdiend. Maar als de Joden de genade verachtten, zou er een veel verschrikkelijker oordeel voor hen overblijven dan de Babylonische ballingschap, ja zelfs dan het juk van de Romeinen. De verwoesting van Jeruzalem en hun definitieve verstrooiing onder de volkeren stond voor de deur. We hebben hier een voorbeeld van de wijze waarop God zijn eigen Woord gebruikt en we zullen daarvan in de loop van deze beschouwing nog andere tegenkomen.

God stelt telkens weer waarheden in het licht, die genade aankondigen, als de wereld slechts oordeel kon verwachten. Hoe vreselijk zal dan het oordeel zijn, indien de mens de genade vastbesloten verwerpt!

Het is van belang hier op te merken, zoals trouwens steeds het geval is bij het verklaren van elke profetie, dat het aanstaande oordeel door middel van de Chaldeeën, een toekomstig oordeel voorafschaduwde.

² Noot van de vertaler: De Franse tekst heeft in dit vers de toekomstige tijd.

Een boze macht

"Want zie, Ik verwek de Chaldeeën, dat grimmige en onstuimige volk, dat de breedten der aarde doortrekt om woonsteden in bezit te nemen, die de zijne niet zijn. Schrikkelijk en vreselijk is het, zijn recht en zijn hoogheid gaan van hemzelf uit" (vs. 6, 7).

De Here droeg er zorg voor, dat de profeet nog iets zou leren. Als Hij de Chaldeeën verwekte, gebeurde dat niet omdat Hij in hen ook maar enige goede geestelijke of morele eigenschappen had ontdekt. Juist het tegengestelde, zij waren een wrede volk. En hoe zou God dit ooit kunnen waarderen? Ze waren onstuimig, vielen het eerst aan, trokken over de breedte der aarde, overweldigden de landen der wereld en namen bezit van bewoonde streken, die hun niet toebehoorden.

Deze zucht om zich meester te maken van het gebied van anderen en het te annexeren, verschilt in niets van wat we in onze dagen zien gebeuren. Maar de Chaldeeën waren de roede in Gods hand om Israël zowel als de volken te kastijden. "Ziet onder de heidenen" had de Here gezegd. Deze alles overspoelende stroom, voortjagend door de wereld, deze zondvloedgolf van de oordelen Gods moest Israël treffen, maar voor het te verzwelgen, zou hij in zijn geweld en verschrikking alles op zijn doortocht wegvagen. Dat was wel geschikt om de harten met angst te vervullen!

"Zijn recht en zijn hoogheid gaan van hemzelf uit". Zijn eigen wil bepaalde wat de Chaldeeër zijn recht noemde. Zo was het ook met zijn hoogheid. Met die van de anderen hield hij geen rekening. Hij vond dat hij uit zichzelf een waardigheid bezat, die hem boven hen verhief. Willekeur en grenzeloze trots leidden hem. Kennen wij ook niet dergelijke voorbeelden in onze tijd? De gelovige zou kunnen verlangen dat deze hoogmoed geveld werd, maar God zegt tot hem: Ziet u niet dat die oordelen van Mij komen en dat zij, al beginnen zij met de u omringende volken, voor u bedoeld zijn?

Dan volgt een levendige en verschrikkelijke beschrijving van de Chaldeeuwse macht: "Zijn paarden zijn vlugger dan panters, en sneller dan avondwolven; zijn rossen en, zijn ruiters komen aan in galop, zij komen van verre aangevlogen als een arend, die toeschiet om te verslinden. Heel dat volk komt om geweld te bedrijven, het aanstormen van zijn voorhoede is een oostenwind, en het verzamelt gevangenen als zand. Met koningen drijft het de spot en machthebbers zijn hem een belaching. Het lacht om elke vesting, het werpt er aarde tegenop en neemt haar in" (vs. 8-10). Jeremia gebruikte meer dan eens dezelfde uitdrukkingen (zie Jer. 4:13; 5:6 enz.). De Assyriër en de Chaldeeër vertonen dezelfde karaktereigenschappen, maar bij de eerste vinden we, naar het schijnt, niet zozeer een *georganiseerde* overweldiging en slachting. De snelheid en behendigheid van de Chaldeeërs waren als die van een troep hongerige wolven, die geluidloos haastig aangerend kwamen. Hun fonkelende ogen gloeiden in het donker, ze waren er zeker van hun prooi te bereiken. En op het juiste ogenblik kwamen de ruiters van verre aanstormen, snel als arenden.

Het was een aanval vol razernij, zoals we die al aangetroffen hebben in de profetie van Nahum (hst. 2:3,4; 3:1-3). "Heel dat volk komt om geweld te bedrijven". De profeet, ontsteld over de toestand van het volk, riep tot de Here: "Geweld!" God liet hem zien, dat dit geweld zijn juiste vergelding zou vinden in het gewelddadig optreden van Babel. "Het verzamelt gevangenen als zand... Het lacht om elke vesting".

De geschiedenis herhaalt zich, zeggen de mensen gelaten. Ongetwijfeld, maar dat komt omdat de karaktertrekken van de zondige mens zich steeds herhalen, Gods heiligheid tarten en Hem uitdagen. Wanneer echter Babels macht op haar beurt ten val komt, zullen haar koningen en haar machthebbers een belaching zijn voor anderen, zoals de koningen der volken het voor haar geweest waren.

Vertrouwen in eigen kracht

"Dan zal het van gedachte veranderen, en verder doorgaan en zondigen: die kracht welke zij bezit, is zijn god geworden" (vs. 11)³.

Er zou een ogenblik komen, waarop het hoofd van de Chaldeeuwse natie, die door de Here beschouwd werd als de verantwoordelijke persoon voor de opdracht die God hem had toevertrouwd, van gedachte zou veranderen. In plaats van zich als een instrument te zien, ging hij *verder* dan hem opgedragen was en zondigde. Niet dat hij niet van te voren duizendmaal gezondigd had door zijn wreedheden, zijn hoogmoed en zijn af-goderij. Maar op een gegeven moment zou zijn eigen kracht voor hem de plaats van God innemen. De macht, die God in zijn handen had gelegd, werd *zijn god*. Hij aanbad *de kracht, zijn kracht*. Op haar vertrouwdde hij en vereerde haar. Het hoofd van het Chaldeeuwse rijk staat hierin niet alleen. In de geschiedenis van de eindtijd zal de opvolger van Babylonië, het Romeinse beest, "van zijn dodelijke wonde genezen", geen andere godsdienst hebben. Het is de godsdienst die door de filosofie van een Nietzsche⁴ wordt aangeprezen, en die militaire overheden vandaag aan de dag proclameren. Er zal in de eindgeschiedenis van de mensheid veel minder sprake zijn van grove afgodendienst dan van de *aanbidding van de mens*, van wie de wereld haar afgod zal maken. De vroegere afgodendienaars vereerden een onbekende God in zijn eigenschappen van macht, goedheid, rechtvaardigheid. In hun

³ Noot van de vertaler: Vertaling van de Franse tekst (Darby), overeenkomend met de Statenvertaling. Die van het N.B.G. luidt: "Dan snelt het voort als de wind en trekt verder; zo maakt hij zich schuldig, wiens kracht zijn god is."

⁴ Noot van de vertaler: Duits filosoof uit de 2e helft van de vorige eeuw. Hij schreef de Z.g. "Übermensch", de mens die slechts eigen wil volgt, alleen het recht van de sterke erkent en daarbij van geen medelijden weet.

verbeelding gaven zij deze god de gedaante van een mens of van een dier. De toekomstige afgoderij zal *de mens* in de afgod aanbidden. Deze neiging kwam al vroeg uit in de geschiedenis van de wereldrijken (Dan. 3:6, 7, 11) en bereikte in het verleden haar hoogtepunt in de vergoddelijking van de Romeinse keizers. Maar de vergoddelijkte mens kan zelf niet zonder God. De antichrist, die zich als god zal laten aanbidden, zal de aanbid-der worden van de machten, die Satan aan hem zal hebben onderworpen (Dan. 11:38).

God kan het kwaad niet zien

"Zijt gij niet vanouds, Here, mijn God, mijn Heilige? Wij ster-ven niet. Here, tot een oordeel hebt Gij hem gesteld, en, O Rots! om te tuchtigen hebt Gij hem bestemd. Gij, die te rein van ogen zijt om het kwaad te zien en die het onrecht niet kunt aanschouwen" (vs. 12, 13a).

Hoewel het Woord van God alleen oordelen aankondigt (vs. 5-10), vloei-de het hart van de profeet over van dankbaarheid ten opzichte van de Here. De gemeenschap met God schonk hem de zekerheid, dat God *zijn* God, *zijn* Heilige was. Een God die in verbinding stond met hem, een zwak, gebrekkig en onwetend mens, die, hoewel een profeet, zo weinig met zijn gedachten vertrouwd was. Die God is "vanouds" en daarom de God van de aan Israël gegeven beloften. Hij nam Habakuk, de vertegenwoordiger van zijn volk, onder zijn bescherming. *Hij had Zichzelf aan zijn profeet gegeven*, en aan Hem behoorde de profeet toe. Welk een voorrecht, als de ziel zó vertrouwelij-k tot God mag spreken!

En hoeveel groter is het nog voor ons, die God kennen zoals Hij Zich in Christus ten volle heeft geopenbaard, en die kunnen zeggen: *Mijn Vader, mijn Heer, mijn Heiland!*

"Wij sterven niet". Hoe kan men er nog aan twifelen dat het leven, het eeuwig leven, ons deel is als men zulk een God persoonlijk kent. Omdat Habakuk niet, zoals wij, de volle openbaring van "het woord des levens" had, kon hij niet zover

gaan als wij. Hij wist echter dat het volk van God niet zou sterven, dat de Goddelijke tuchtiging, waardoor het werd getroffen, niet met zijn vernietiging zou eindigen. Hij had het antwoord op zijn eerste "waarom" gekregen en begreep wat voor hem een verborgenheid was: de Chaldeeër was "gesteld" en "bestemd" met het oog op het oordeel en de tuchtiging, als gevolg van het geweld en de ongerechtigheid van het volk. Daarvoor was hij verwekt. Maar dat bewees, dat de Rots der eeuwen, "de rotssteen van Israël", zijn volk niet voor altijd verlaten had. Als een vader zijn kind straft, is dat niet om het te doden, maar om het naar zijn eigen karakter te vormen. Zo handelt God ook met ons, "opdat wij zijn heiligheid deelachtig zouden worden" (Hebr. 12:10). Dit is een vertroostende gedachte. God erkent ons als zijn kinderen als Hij ons kastijdt. Hij tuchtigt ons juist omdat wij zijn kinderen zijn.

Het is echter onmogelijk dat Hij het kwaad kan zien zonder Zich er mee bezig te houden. Hij *moet* het verwerpen, zijn ogen zijn te rein om het te zien. In vers 3 had de profeet gezegd: "Waarom doet Gij mij ongerechtigheid zien en aanschouwt Gij ellende?" Nu had hij geleerd dat, indien God hem ongerechtigheid had doen zien (en hoe zou hij het anders leren veroordelen?) God die in zijn tegenwoordigheid niet kan dulden. Zijn ogen kunnen zich slechts tevreden stellen met wat volmaakt rein is, en kunnen rusten op het zuiver goede. Hij heeft hier beneden te midden van de meest duistere omstandigheden, zonde en onreinheid, een ten diepste vernederde mens gezien, Christus, die in deze vernedering de volmaakte mens was. En in Hem heeft zijn liefde al haar welbehagen gevonden. De profeet leerde ook, als antwoord op zijn vraag: "Waarom aanschouwt Gij ellende?", dat God "het onrecht niet kan aanschouwen" (vs. 13). Welke verblindheid had toch zelfs een profeet bevangen, dat hij onbekwaam was dit raadsel te verstaan, toen hij met de regering van God te doen had?

Het komt omdat men God moet kennen om het te begrijpen! Het zien van het kwaad brengt ons nooit tot de ware kennis van

God, maar het kennen van God onderwijst ons over het werkelijke karakter van het kwaad.

Onverschilligheid voor de boosheid van de vijand?

Wat de profeet zojuist had geleerd, had een warme genegenheid voor zijn volk in hem wakker gemaakt. In het begin was hij alleen maar bezig geweest met de verschrikkelijke toestand waarin Israël verzonken was. Daarna begreep hij de belangstelling die God voor Israël had, en tegelijkertijd werd hij onderwezen in de beginselen van het Godsbestuur ten aanzien van zijn volk. Maar terwijl hij de gemeenschap met zijn God genoot, zoals we in vs. 12 gezien hebben, verstoutte hij zich een andere vraag te doen: "Waarom aanschouwt Gij de trouwelozen en zwijgt Gij, als de goddeloze verslindt hem die rechtvaardiger is dan hij?" (vs 13). Gij kunt de ellende, de onderdrukking niet aanschouwen, maar Gij blijft blijkbaar onbewogen tegenover degene die trouweloos handelt. In plaats van tussenbeide te komen, schijnt Gij onverschillig te zijn tegenover het kwaad, waardoor uw volk getroffen wordt, dat, hoe schuldig ook, *rechtvaardiger* is dan zijn vijanden.

Inderdaad waren er in Israël naast de vele slechte, ook enige "goede dingen", die de omringende volken niet hadden. Onder de regering van Josia waren deze goede dingen aanwezig. Wat dat betreft was Israël rechtvaardiger dan zijn tegenstanders. De profeet verlangde ook dit probleem te kennen. Indien God iets goeds opmerkte bij hen die door de boze verdrukt werden, waarom begunstigde Hij deze dan in zijn ondernemingen? Er was echter één ding dat de profeet begreep, voordat hij het Goddelijk antwoord ontving: "Gij maakt de mensen als vissen der zee, als het kruipend gedierte, dat geen heerser heeft" (vs. 14).

Als God aan de mensen een regering heeft toevertrouwd, bezit hij het recht om haar geheel aan hen te ontnemen, en hen ten prooi over te leveren in de handen van hem in wie Hij de macht heeft gegeven. Zo zou het weldra gaan met de door Babel

veroverde volken. Hetzelfde lot zou Israël treffen, dat eens als één geheel onder het bestuur van God stond.

Het had de Here verlaten en zou zonder koning, zonder vorst en zonder hulp tegen de vijand achtergelaten worden (Jes. 63:19; Hos. 3:4).

"Hen allen trekt hij op met de haak, sleept ze in zijn net en vergadert ze in zijn zegen; daarom is hij verblijd en hij jubelt. Daarom slacht hij offers voor zijn net en ontsteekt ze voor zijn zegen; want door deze is zijn deel vet en zijn spijs overvloedig" (vs. 15, 16).

De profeet begon er iets van te begrijpen wat er ging gebeuren. Hij was één van gevoelen met Gods gedachte, uitgedrukt in vs. 11: "wiens kracht zijn god is". Hij zag dat de vijand gebruik maakte van de macht die hem was toevertrouwd, om van zijn "net" en zijn "zegen" een afgod te maken. We mogen ons wel afvragen of, onder een andere vorm, de dingen nu anders zijn. En als het er zo mee gesteld is, "zal hij daarom zijn net ledigen en voortdurend volkeren doden zonder mededogen?" (vs. 17). De twee grote vragen van de profeet betroffen dus de regeringswegen van God met zijn volk en met de wereld. In het nieuwe testament geven de eerste en de tweede brief van Petrus daarop het antwoord.

De vragen van de profeet verraden grote vertrouwelijkheid met God. Tegelijk houden ze een bekentenis in van onwetendheid en een sterk verlangen om door Hem onderwezen te worden. Hij gevoelde het al van te voren, maar zou spoedig ten volle verwezenlijken, dat het, *om de wegen Gods te kennen, voldoende is God zelf te kennen*. Zonder die kennis van zijn per-soon, zal al wat er in de wereld geschiedt, voor ons steeds een onoplosbaar raadsel blijven.

HOOFDSTUK 2:1-5

Het oordeel over de onderdrukker

De profeet op zijn wachttoren

"Ik wil gaan staan op mijn wachttoren en mij stellen op de wal, ik wil uitzien naar wat Hij tot mij spreken zal, en wat ik moet antwoorden op mijn klacht" (vs. 1) ⁵.

De profeet plaatste zich als waarnemer op "zijn wachttoren" ⁶, d.w.z. de plaats waar de vijand zijn volk aanvallen zou. In plaats van zich verre te houden, stelde hij zich in de geest het oordeel, dat op komst was, als een werkelijkheid voor de aandacht. Hij ging daar echter niet staan met de bedoeling om de vijand tegenstand te bieden, want hij wist dat het woord des Heren zeker in vervulling zou gaan. Met zijn waarneming had hij tweeërlei doel op het oog: te zien wat de Here tegen hem zou zeggen bij die dreigende vijandelijke aanval, en wat hijzelf zou antwoorden.

In betrekking tot deze aanstaande gebeurtenis verwachtte Habakuk dus een nieuwe openbaring van Gods gedachten. Hij had nog niet alles geleerd van wat hij moest weten. Al was het hem bekend dat God de ongerechtigheid van Israël niet verdragen kon, en dat Hij die door de Chaldeeën zou oordelen (hst. 1:6), al wist hij dat God aan de andere kant de

⁵ Noot van de vertaler: In plaats van "op mijn klacht" heeft de Franse tekst (vert. J. N. Darby): "wanneer Hij met mij zal twisten". Zo wordt straks de vergelijking met Mozes begrijpelijk.

⁶ Noot van de schrijver: Een stelling die opgericht is om aan een belegering weerstand te bieden.

ongerechtigheid van de Chaldeeën niet kon dulden, toch was hij nog niet op de hoogte met wat God van plan was te doen.

Maar bovenal: hoe zou de Here de rechtvaardigen, die op Hem vertrouwd hadden, kunnen bevrijden als Hij de een zowel als de ander moest oordelen? Habakuk verwachtte dus antwoord te moeten geven, zoals vroeger Mozes, toen de Here met hem twistte over Israël dat het gouden kalf gemaakt had (Ex. 32:7-14; 33:12-16). Maar zijn besluit om "van replek te dienen" zou een zo volstrekt en geen weerwoord duldend antwoord krijgen, dat er voor de profeet geen plaats meer zou zijn een enkele opmerking te maken, zoals zijn plan was. Het tweede verlangen van zijn hart kon dus niet verwezenlijkt worden, om dat hij geen God zou ontmoeten die met hem ging twisten. Voortaan zou hij zeggen: "Ik heb vernomen", en God voor zijn heil danken (hst. 3).

Een niet verzegeld gezicht

"En de Here antwoordde mij en zeide: Schrijf het gezicht op en grif het op tafelen, opdat hij die het leest, moge voortsnelen" (vs. 2)⁷.

God wilde, dat het door de profeet verlangde gezicht werd *opgeschreven, gegrift*, om het duurzaam te maken, zodat het bewaard en gelezen kon worden (zie ook Jes. 30:8), want het betrof nabije en toekomstige dingen van ontzaglijke betekenis. Inderdaad kreeg Habakuk hier niet alleen een onderwijzing over de wegen van God met zijn volk, zoals in hoofdstuk 1. Hij ontdekte bij het leren kennen van het eindoordeel over de naties, en van de rampen die hen zouden overkomen, dat al die dingen *de eer van God, de heerlijkheid van de eeuwige heerschappij van Christus* ten doel hadden. En ten slotte leerde

⁷ Noot van de vertaler: Ter wille van Rossier's beschouwing geven we van dit vers de vertaling van de Franse tekst, die overeenkomt met die van de Scofield Bible en de Revised Standard Version.

hij, hoe de houding van de rechtvaardigen moest zijn in afwachting van die heerschappij, en wat het grote werk der verlossing is ten opzichte van hen. Dit gezicht moest niet alleen gelezen en goed verstaan, maar ook snel aan anderen meegedeeld kunnen worden, want de tijd was kort.

We geloven dat dit de betekenis is van de woorden: "opdat hij die het leest, moge voortsnelen". Doordrongen van het belang van dit antwoord van de Here, werd hij er toe genoopt het in de wereld te gaan verspreiden. Het betrof hier niet, zoals in Daniël, een boek dat tot de eindtijd verzegeld is (Dan. 12:4), maar een klare, duidelijke mededeling van Gods gedachten, die bestemd was om overal snel te worden verspreid. Dit gezicht, dat een evangelisch karakter droeg, mocht zeker niet verzegeld worden. Dat van Daniël, hoewel eens verzegeld, is dit voor de gelovige nu niet meer: dat van Habakuk is het echter nooit geweest.

"Want wel wacht het gezicht nog tot de bestemde tijd, maar het spoedt zich zonder falen naar het einde" (vs. 3). Dit gezicht kondigde ongetwijfeld de naderende ondergang van de Chaldeeuwse macht aan, die klaar stond om op het toneel te verschijnen. De tijd van haar optreden was van te voren bepaald, maar het gezicht reikte veel verder: *het sprak van het einde*, van de heerlijkheid van het koninkrijk van Christus. Al liggen laatstgenoemde dingen nog in de toekomst, toch staan ze volkomen vast, want het door God zelf gegeven gezicht kan niet falen. Vandaar dat Hij er zorg voor droeg het op tafelen te laten griffen, zoals Hij voorheen de wet op de stenen 'tafelen grifte, de wet, waarvan de inhoud nooit verzegeld werd.

De uiteindelijke vervulling

"Als het vertoeft, verbeid het, want komen zal het gewis: uitblijven zal het niet" (vs. 3). De Geest van God vestigde er de aandacht op, dat het gezicht, sprekend over het einde, nog vertoeven kan.

Wat daarin aangekondigd werd over de Chaldeeën, is 25 eeuwen geleden al vervuld. Maar het einde waarover het gezicht sprak, blijft nog uit. De gelovige wacht er vandaag nog op, bouwende op Gods belofte. Het zal zeker komen. Het teken dat het zal aankondigen, zal geen bedrieglijk teken zijn. Dit teken is, zoals we weten, de verschijning van de Heer Jezus ten oordeel. De apostel Paulus heeft dit vers in Hebreeën 10:37 toegepast op de verschijning van Christus in de eindtijd, toen hij schreef: "Want nog een zeer weinig tijd en Hij die komt, zal komen en niet vertoeven", terwijl het in Habakuk slaat op het oordeel over de Chaldeeën, op een bestemde tijd. Weer merken we op, hoe de Heilige Geest Zelf het Woord van God verklaart; we zagen het al in hoofdstuk 1 en zullen het ook in het verdere verloop van deze studie zien. Wij, "op wie de einden der eeuwen gekomen zijn" (1 Kor. 10:11), - die door het kruis van Christus zijn ingeleid -, wij ontvangen een veel verder strekkende verklaring van de profetie dan Habakuk kreeg. Wij leven in de eindtijd, maar hebben de profetische tijden nog niet bereikt. Het einde van de eeuw (bedeling) zal voor ons aanbreken bij de komst (parousia) van de Zoon van God. Dan zullen de profetische tijden hun loop krijgen, waaraan een eind zal komen bij de verschijning (epiphania) van de Zoon des mensen, die de inleiding zal wezen van Christus' heerlijke regering op aarde (vs. 14).

Christus is altijd het doel, het eind, het laatste woord van de profetie. Dit vers is dus bovendien van groot belang, omdat het ons doet zien, dat wanneer de profetie een historische, of gedeeltelijke vervulling heeft, deze daarvan nooit het laatste woord is. De historische gebeurtenis vindt pas in de eindtijd haar volle en definitieve betekenis. Haar verklaring kan eerst werkelijk gekend worden, wanneer we de persoon van Christus voor ogen hebben en de heerlijkheid, die volgt op zijn lijden (1 Petr. 1:11).

Een vergelijking van Hebreeën 10:37 met Habakuk 2:3 doet dus de leer van de zuiver historische uitlegging van de profetieën volkomen te niet. Zij laat ook zien, dat de Schriften

één geheel vormen, waarvan men geen gedeelte afzonderlijk mag beschouwen. Elk deel behoort tot dit geheel en de Geest van God verklaart het, al naar dat er sprake is van aanstaande gebeurtenissen, of van die in de eindtijd. We hebben er al een voorbeeld van gezien in Habakuk 1:5, dat de apostel in Handelingen 13 verklaarde. Alleen de Geest van God kan ons de uitleg geven van wat Hij heeft geopenbaard. Het verstand van de mens, zijn geest, zou nooit de draagwijdte hebben kunnen veronderstellen van de openbaring waarmee we ons bezighouden, indien Gods Geest niet als uitlegger opgetreden was. Het gezicht vertoeft nog en spoedig zullen we daarvan de reden zien. Maar het zal zeker komen en onze houding is die van afwachten. De Heer komt. In Hebreeën 10:37 gaat het niet om zijn *komst* (parousia) voor de gemeente om de heiligen op te nemen, maar om zijn *verschijning* (epiphania) als koning, die evenzeer als zijn komst het voorwerp is van onze verwachting. Immers dan zal Christus' regering op aarde, het onderwerp van bijna elke profetie van het oude testament, ingeleid worden en zullen de getrouwen hun kronen ontvangen.

De kern van het boek Habakuk

"Zie, opgeblazen, niet recht, is zijn ziel in hem" (vs. 4). De belofte die in het vorige vers genoemd werd, is een waarheid, die aan de hoogmoedigen volkomen vreemd is. Het ontbreekt hun aan oprechtheid. Dit is ongetwijfeld een zinspeling op de Chaldeeër, maar het is ook van toepassing op iedere ziel, die in dezelfde toestand verkeert als hij. De hoogmoed maakt de mens onbekwaam om de gedachten van God te verstaan; zij worden slechts bekend gemaakt aan hen die geloven. Alleen het geloof "is de zekerheid (of de verwezenlijking) van de dingen, die men hoopt, de overtuiging van de dingen, die men niet ziet". Gods Geest voegde er dan ook aan toe: "maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven" (vs. 4).

Dit belangrijke vers is om zo te zeggen de kern van het hele boek Habakuk. Het is gericht tot hen, die zich in dezelfde

omstandigheden bevinden als de profeet, want de profetie kan alleen maar door *de rechtvaardigen* begrepen worden; de wereld is er onkundig van.

Als men haar "door zijn geloof" ziet, is zij duidelijk, en alleen de rechtvaardigen zijn in staat zo te leven. De verlossing zal zeker komen; de heerlijke regering van Christus zal opgaan als de zon, wanneer de hindernis zal neergeworpen zijn, die Satan er tegen opstelt door de verheerlijking van 's mensen hoogmoed tegenover God.

Het geloof, dat op zijn wachttorens de dingen waarneemt, ziet die hindernis vernietigd en verwacht de Heer der heerlijkheid. Tot dat ogenblik is de rechtvaardige niet neerslachtig en evenmin van hulp verstoken. Zijn geloof ondersteunt hem, en uit dat geloof wordt zijn leven gevoed. Deze strekking heeft dit woord uit Habakuk 2:4b.

Maar in het nieuwe testament gaat de Geest van God veel verder. Het onderwijs van de apostel Paulus was helemaal van dit vers doortrokken. Hij haalde het driemaal aan en gaf daaraan iedere keer een andere uitleg, zoals al meermalen is opmerkt. In Romeinen 1:17 gaat het om *de gerechtigheid*, in Galaten 3:11 om *het geloof*, in Hebrëeën 10:38 om *het leven*. Deze drie woorden staan in verband met het onderwijs dat elk van de genoemde brieven bevat. Laten we deze passages dus eens in bijzonderheden beschouwen.

1. Romeinen 1:16, 17: "Want ik schaam mij niet voor het evangelie; want het is Gods kracht tot behoudenis voor ieder die gelooft, eerst voor de Jood, en ook voor de Griek. Want gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard op grond van geloof tot geloof, zoals geschreven staat: 'Maar de rechtvaardige zal op grond van geloof leven'".

De apostel begon met in vers 16 het karakter van het evangelie vast te stellen: God Zelf, die in kracht optreedt, als de mens totaal verloren is. Waar het evangelie gebracht wordt, vraagt God dus niets meer van de mens, en eist niet dat hij zal werken om een middel te vinden om met Hem in het reine te komen.

God handelt; zijn kracht is aan het werk ten gunste van de mens. Niet om hem te helpen, maar om hem te behouden, want deze kracht is tot behoudenis. Het geloof is het middel om zich de behoudenis toe te eigenen, die zowel voor de Jood als voor de Griek is. De aan Israël gegeven wet werd dus als middel tot behoud ter zijde gesteld, en het geloof is daarvoor in de plaats gekomen. De wet ging niet buiten de joodse grenzen, het geloof overschrijdt ze verre, want het evangelie is de kracht Gods tot behoudenis voor een ieder die gelooft. Het evangelie is daarom die kracht tot behoudenis, omdat de gerechtigheid van God (het grote onderwerp van de brief aan de Romeinen) daarin geopenbaard wordt. De gerechtigheid van God, die het grootst mogelijk contrast vormt met de gerechtigheid van de mens, wordt daarin geopenbaard. Zij eist niet, zoals de gerechtigheid van de mens. Er is geen andere grondslag om deze gerechtigheid te verwerven dan het geloof. Op hetzelfde moment dat het geloof haar ontvangen heeft, is zij, om zo te zeggen, het eigendom van het geloof geworden. De gelovige is van dat ogenblik af rechtvaardig. Hij bezit een Goddelijke gerechtigheid en niet een menselijke op grond van werken, want hij is slechts rechtvaardig uit geloof. Indien het dus uit geloof is, is het op grond van louter genade, want alleen uit genade komt de mens tot het geloof en ontvangt hij de openbaring van de gerechtigheid.

Dit gedeelte uit Romeinen 1 spreekt nog niet van het werk van Christus als het enige middel waardoor de gerechtigheid ons deel kan worden. Deze hoofdwaarheid wordt in het vervolg van de brief uiteengezet. Het stelt slechts het grote feit vast, dat thans een geheel nieuwe en absolute gerechtigheid, die van God Zelf, geopenbaard is en het deel wordt van het geloof. Daarom citeerde Paulus Habakuk: "De rechtvaardige zal uit (of op grond van) geloof leven". Daarmee wilde hij zeggen dat de gelovige door een leven uit geloof moet bewijzen dat hij deze gerechtigheid bezit.

2. Galaten 3:11: "En dat door de wet niemand voor God gerechtvaardigd wordt, is duidelijk, want 'de rechtvaardige zal

op grond van geloof leven'. Maar de wet is niet op grond van geloof, maar 'hij die deze dingen gedaan zal hebben, zal door die dingen leven'".

Het onderwerp van de wet, dat in Romeinen 1 slechts als iets heel bijkomstigs aangeroerd wordt, om in hoofdstuk 7 in het volle licht gesteld te worden, wordt in de Galatenbrief uitvoerig uiteengezet. In Galaten 3:10 wordt aangetoond, dat allen die op de grondslag van de wet staan, zich onder de vloek bevinden, volgens wat in Deuteronomium 27:26 uiteengezet wordt. Er was voor Israël, het volk onder de wet, slechts een Ebal (vloek) en het was verstoken van Gerizim (zegen). Daarna haalde de apostel Habakuk aan. Hij schreef: het is openbaar, dat niemand door de wet gerechtvaardigd wordt voor God, omdat "de rechtvaardige uit geloof zal leven". Hier wordt dus het geloof op de voorgrond gesteld, en daarbij bleef Paulus stilstaan, al maakte hij het niet los van de gerechtigheid, noch van het leven. Hij plaatste het geloof tegenover de wet, die noch het een, noch het ander kon verschaffen. Hij bewees vervolgens dat de wet niet op grond van het geloof is, omdat de wet de werken aanwees als middel om het leven of de gerechtigheid te verkrijgen (Lev. 18:5; Rom. 10:5). Hij eindigde met aan te tonen, hoe de vrijmaking van de wet door Christus tot stand is gekomen: "Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek der wet, een vloek voor ons geworden zijnde. (Want er staat geschreven: "Vervloekt is een ieder, die aan het hout hangt!") (vs. 13).

3. Hebr. 10:36-39: "Want u hebt volharding nodig, opdat u na de wil van God gedaan te hebben de belofte ontvangt. Want nog een zeer korte tijd en 'Hij die komt, zal komen en niet uitblijven. Maar mijn rechtvaardige zal op grond van geloof leven; en als iemand zich onttrekt, heeft mijn ziel in hem geen behagen'. Wij echter behoren niet tot hen die zich onttrekken tot verderf, maar tot hen die geloven tot behoud van de ziel".

Paulus citeerde hier het hele vers van Habakuk. Eerst de woorden: "Want komen zal het gewis; uitblijven zal het niet", die Habakuk toeschreef aan het gezicht van de Chaldeeër, voor

een bestemde tijd. Zij werden door de apostel toegepast op het einde, d.w.z. op de verschijning van Christus in heerlijkheid. Niet op een gebeurtenis, maar op een persoon, op Hem die komt en niet zal vertoeven.

Daarna lezen we de aanhaling: "Maar de rechtvaardige (of: "mijn rechtvaardige" d.w.z. de rechtvaardige van God) zal door geloof leven". Dat betekent, dat het er voor de rechtvaardige om gaat uit geloof te leven tot de komst van Christus. Dat leven uit geloof is uitsluitend het deel van de rechtvaardige, en het grote onderwerp van Hebrëen 11 waarin we het leven door het geloof in al zijn verschillende karaktertrekken zien. Abel ging door het geloof tot God met een slachtoffer en werd daardoor rechtvaardig verklaard; Henoch, die met God wandelde, werd weggenomen; Noach oefende geduld, terwijl hij in de lange jaren van wachten, waarin de ark werd voorbereid, de gerechtigheid naar het geloof predikte; en ten slotte zien we de aartsvaders die een beter vaderland verwachtten, .als vreemdelingen en pelgrims leven. Overal toonde de apostel aan, dat het leven van de rechtvaardige een leven uit geloof is, dat uitloopt op heerlijkheid.

Verschil in toepassing

In Hebrëen 10 wordt de aanhaling uit Habakuk op een zeer opmerkelijke wijze aangevuld. De profeet had gezegd: "Zie, opgeblazen, niet recht, is zijn ziel in hem, maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven". Paulus zette de zin om: "Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven, en zo iemand zich onttrekt, mijn ziel heeft in hem geen behagen". Dit tweede deel van de zin, aangehaald uit de "Septuaginta" komt overeen met de woorden: "opgeblazen, niet recht, is zijn ziel in hem". Paulus stelde tegenover elkaar: "hij die zich onttrekt", en hij "die uit geloof leeft". De eerste gaat verloren, komt om; de andere behoudt zijn leven. Habakuk stelde eerst hem voor die opgeblazen van hoogmoed was, en paste dit karakter toe op de Chaldeeuwse vijand, meer dan op ieder ander. De apostel, die

de vertaling van de Zeventigen gebruikte, paste het toe op de Hebreeën, die het christendom aanvaard hadden, maar gevaar liepen terug te keren tot het jodendom. Hij zette de beide zinnen om, om geen grond te geven aan de veronderstelling dat hij de hoogmoedige volken op het oog had, zoals Habakuk. Hij wilde daardoor de Israëlieten waarschuwen, die het christendom hadden leren kennen, en beleden hadden, doch *niet recht* wandelden door judaïstische trots, die een heiligheid door werken voorstond.

We hebben hier een van de vele voorbeelden van het gebruik dat de Geest van God maakte van een *onvolkomen*, hoewel niet onjuiste vertaling. In de Hebreeuwse tekst van Habakuk 2:4 ligt een zekere vaagheid in de woorden "zijn ziel", hoewel ze duidelijk op de Chaldeeër worden toegepast. De ziel van iemand die zich onttrekt om tot de wet terug te keren, is nooit recht. Altijd is het de hoogmoed, die hem van Christus en van de genade scheidt. God heeft dan ook geen welgevallen in hem. Hij stelt zijn behagen in de rechtvaardige, die door het geloof ootmoedig voor Hem leeft.

We kunnen er niet genoeg op wijzen, welk een grote waarde al deze aanhalingen voor ons krijgen, door de verschillende toe-passingen die de Heilige Geest er aan geeft. "De rechtvaardige zal door zijn geloof leven" is dus de kern van het boek Habakuk. Het geloof van de profeet had zich al laten zien in hoofdstuk 1:12, waar het ging om zijn betrekkingen tot God. Maar dat was niet alles; hij moest er tot het einde toe uit leven. De Here wilde deze waarheid uiteenzetten in verband met de Chaldeeër de vijand van Israël.

Hoogmoed van de Chaldeeër

"Voorzeker, de bedrieglijke trots aard is een snoevend mens, doch zonder bestand, die zijn muil openspert als het dodenrijk en onverzadelijk is als de dood, zodat hij alle volkeren tot zich

verzamelt en alle natiën tot zich bijeenbrengt" (vs. 5)⁸. Deze mens, de Chaldeeër, werd dronken van eigen belangrijkheid en eerzuchtige begeerten. Hij kon niet tevreden zijn met de behaalde successen en hij was nimmer verzadigd (Spr. 30:16; Jes. 5:14). Hij maakte zichzelf tot het middelpunt van alles, van de volken en de naties. Was en is dat niet van het begin tot het einde, vroeger en nu, de gedachte, het verlangen en de politiek van de volksleiders? Hun eerzuchtig egoïsme beroemt zich er op dat zij zich verheven voelen boven andere mensen, en hun begeerte is dat hun land over de andere volken zal domineren. In de grond van de zaak is het de hoogmoed, die alles wil opofferen aan hun eigen persoonlijke grootheid. Wegens de ontrouw van zijn volk had God de heerschappij aan Babel gegeven. Maar Hij kon niet toelaten, dat de mens die macht buiten Hem om uitoefende, ter bevrediging van zijn eerzuchtig hart, dat in plaats van zich aan God te onderwerpen met zichzelf bezig was.

God zou hem oordelen, doch eerst zullen we zien, hoe de vloek van allen die hij onderdrukken zou, op hem neergekomen is. Zij zouden zijn motieven doorzien, zijn streven veroordelen, zijn goddeloosheid en trots vervloeken. Dit vijfde vers vormt de inleiding tot het lied dat thans volgt.

⁸ Noot van de vertaler: Deze vertaling van het N.B.G. wijkt, wat het eerste deel van dit vers betreft, sterk af van andere vertalingen. Zo heeft de Franse tekst van Darby b.v.: "de wijn is trouweloos, deze mens is aanmatigend en houdt zich niet rustig, hij breidt zijn verlangen uit als het dodenrijk".

HOOFDSTUK 2:6-20

Het "lied van de vloek," voorspel van de toekomstige heerlijkheid

Het slotantwoord aan Habakuk

Het "lied van de vloek" is een werkelijk gedicht. Het bestaat uit vijf strofen van drie versregels. Elke strofe, behalve het vijfde dat enigszins afwijkt, begint met de woorden "Wee hem" ⁹. Het derde vers van de eerste vier coupletten vangt aan met het woordje "want" ¹⁰ en geeft de indruk van de oude reizangen, daar ze de conclusie trekken uit het "Wee hem", dat in de eerste twee verzen is aangekondigd (vgl. Ex. 15:20, 21). "Zullen die allen niet een spreuk over hem opheffen, en een spotlied, raadsels?" (vs. 6). We worden er hier op attent gemaakt, dat wat volgt niet de simpele betekenis heeft van een verwensing, die door de onderdrukten tegen hun verdrukters werd uitgesproken.

Dit lied tegen de Chaldeeër voert ons naar de eindtijd. De koning over wie het gaat wordt niet één keer genoemd, want de karaktertrekken waarmee hij getekend wordt, zijn niet die van

⁹ Noot van de vertaler: In de vert. N.B.G. vinden we drie perikopen van 3, één van 4, en één van 2 verzen, zodat daar alle vijf met een "Wee hem" aanvangen. Gezien echter het nauwe verband tussen de verzen 18 en 19 komt de zienswijze van Dr. Rossier me als de juiste voor.

¹⁰ Noot van de vertaler: In de vert. N.B.G. alleen het 2e, 3e en 4e couplet.

hem alleen. Het is een *spreuk, een zinnebeeldige voorstelling*, die men moet begrijpen, een *raadsel*, dat ontcijferd moet worden; zij leiden ons heen naar de vestiging van Christus' glorieuze heerschappij. Op bepaalde punten herinneren de woorden "Wee hem" aan die welke we in Jesaja 5 en Micha 2:1, 2 vinden. Maar die zijn tot Israël gericht, terwijl deze bestemd zijn voor de volken en hun hoofd. Dit lied over Babel en zijn koning is het slotantwoord van de Here op het tweede "Waarom" van de profeet, en heeft betrekking op de onderdrukker van zijn volk (hst. 1:13).

Aan zijn dienstknecht, die op zijn wachttorens uitzag naar wat de Here tot hem zou spreken, had God eerst geantwoord dat geloof de eerste voorwaarde was voor de rechtvaardige. Het geloof mocht niet de onmiddellijke bestraffing van het kwaad verwachten; men moet immers leven door geloof, met geduld, en niet rekenen op een dicht nabijzijnde verwezenlijking van de dingen die men hoopt. En inderdaad is het geloof die zekerheid, totdat het verwisseld wordt in aanschouwen.

Eerste couplet

"Wee hem die zich verrijkt met wat niet van hem is - tot hoelang? en die gepand goed op zich laadt! Zullen niet plotseling opstaan zij die u bijten, en ontwaken zij die u schrik aan-jagen, zodat gij hun worden zult tot een gewisse buit? Omdat gij vele volkeren geplunderd hebt, zal al wat van de natiën overgebleven is, u plunderen vanwege het vergoten mensenbloed en vanwege het geweld, het land, de stad en al haar inwoners, aangedaan" (vs. 6-8).

Het eerste "Wee" wordt uitgesproken over hem die de bezittingen van anderen verzamelt, goederen die hem niet toebehoren. Hij laadt een last van goed op zich dat hij tegen woekerrete verpandt. Dezelfde dingen hadden in Israël plaatsgevonden (Amos 2:6-8). De woordspeling "gepand goed" of "dik slijk" duidt aan dat deze verfoeilijke beroving slechts schande voor de Chaldeeër ten gevolge kon hebben, dat hij er

geen ander voordeel uit zou oogsten dan verachting om de gemeenheid van zijn roof. Een dergelijke handelwijze is in Gods ogen iets afschuwelijks. Hoeveel vergelding zouden de leidslieden zichzelf en de volken waarover zij regeren, kunnen besparen, indien zij zich rekenschap gaven van de laagheid van zulke daden!

Het "tot hoelang" uit de mond van de zingende verdrukten lijkt wel te corresponderen met wat de profeet zelf gezegd had ten opzichte van Israël (zie hst. 1:2). Hier roepen de volken het uit.

Door het geloof had Habakuk geleerd geduld te oefenen. Hij wist dat het gezicht niet liegen zou. De volken die gespaard zouden worden, moesten echter ook wachten op de vervulling van deze hoop. De man, die om zich te verrijken het goed van anderen bemachtigde, zou plotseling aangevallen worden door de beroofden. Zij zouden hem bijten, zoals een dief door honden wordt besprongen, en op zijn beurt zou hij hun ten prooi vallen (vs. 7). Het 8e vers is het gevolg en de bevestiging van het voorafgaande. Deze mens had geplunderd; het overblijfsel van de volken, dat gespaard zal worden om de troonsbestijging van Christus mee te maken (want laten we niet vergeten dat de val van Babel slechts een zinnebeeld is van wat er in de laatste tijden gebeuren zal), zal op zijn beurt de plunderaar beroven.

Deze wraakneming zal niet alleen zijn reden vinden in het vergoten mensenbloed, maar ook in "het geweld dat het land, de stad en al haar inwoners is aangedaan" door deze wrede natie. Tegenover de ongerechtigheid van zijn eigen volk had de profeet uitgeroepen: "Geweld" en "tot hoelang?" God had hem geantwoord, dat Israël voor dit geweld door dat van de Chaldeeër gestraft zou worden. Daarom zou het ogenblik komen, waarop de volken het geweld van de Chaldeeër tegen Israël zouden vergelden. Zo volgt de ene vergelding na de andere in de regeringswegen van God. Met "het land, de stad en haar inwoners" worden zonder twijfel Palestina, Jeruzalem en haar inwoners bedoeld. Het komt me dus onnodig voor daarvan de talrijke bewijzen te verschaffen. God verliest zijn volk nooit uit het oog. De ongerechtigheden van de Chaldeeër,

de plundering en moord waaraan hij zich tegenover de volken schuldig maakte, zouden rechtvaardig vergolden worden. Hoeveel te meer dan toen zijn gewelddaden zich over Israël uitstortten. God moest zijn volk tijdelijk terzijde stellen, maar Hij zal zijn betrekkingen er mee weer aanknopen zodra de oordelen voorbij zijn. Nimmer vergeet Hij hen die Hem waarlijk toebe-horen. Als het Hem behaagt hen te kastijden, wee dan hun die daarin eigen voordeel najagen.

Tweede couplet

"Wee hem die onrechtmatig gewin bijeen brengt voor zijn huis, om zijn nest te maken in de hoogte, ten einde zich te redden uit de greep van het onheil. Gij hebt schande tegen uw huis beraamd, (toen gij het voornemen hadt) vele volkeren te verdelgen; dus hebt gij uw leven verbeurd. Want de steen schreeuwt uit de muur, en de balk antwoordt hem uit het houtwerk" (vs. 9-11).

In deze verzen wordt de vijand er van beschuldigd onrechtmatige winst te hebben gemaakt om voor zichzelf een veilig huis te bouwen, dat geen rampen te duchten heeft (zie Jer. 22:13). Op deze manier wilde hij alle onheil voorkomen. Tevergeefs, want de rampspoed, het "wee" zou hem toch treffen. Hoewel iedereen persoonlijk deze verwijten op zichzelf kan toepassen, worden ze van a tot z tot de grote machthebbers gericht. Op hen drukt een zware en vreselijke verantwoordelijkheid. In de geschiedenis zien we telkens weer dat regeringsleiders met geweld het gebied van andere volken binnentrekken, er zich meester van maken om hun macht te vergroten. Zij stichten dan de grootheid van hun eigen huis op wat ze anderen afgedwongen hebben, zij plaatsen hun nest hoog. Hebben de Napoleons en zovele keizers met hem er niet naar gestreefd hun macht uit te breiden ten koste van anderen? Dezelfde hoogmoed dreef Edom er toe zijn nest tussen de sterren te bouwen (Obadja :4). Al dergelijke plannen hebben per slot van rekening geen ander resultaat gehad dan

ondergang en schande voor dergelijke eierzuchtige heersers. Zij hebben ervaren tegen hun eigen leven gezondigd te hebben, "dus hebt gij uw leven verbeurd" (vs. 10). Elke steen, iedere balk van dit fraaie gebouw dat op bedrog gegrond was door eierzucht en trots, werd een levende getuige tegen de onderdrukker. Daartegenover denkt de gelovige die God wil dienen er nimmer aan om zijn huis te vergroten. Zijn geluk en zijn eer bestaan hierin, dat hij evenals David, de bouwstoffen vergadert voor het huis van zijn God. Dat deden ook Salomo, Joas en Josia om de tempel des Heren te vergroten, hem hecht en sterk te maken (1 Kon. 5:18; 2 Kon. 12:12; 22:5,6).

Derde couplet

"Wee hem die de stad met bloed bouwt, en de veste op onrecht grondvest! Ziet, is het niet van de Here der heerscharen, dat de volkeren zich vermoeien voor het vuur en de natiën zich afmatten voor niets? Want de aarde zal vol worden van de kennis van des Heren heerlijkheid, gelijk de wateren die de bodem der zee bedekken" (vs. 12-14).

Het eerste "wee" sprak van de natie, het tweede van het "huis"; het derde heeft de hoofdstad tot onderwerp. Dat is niet "*de stad*" (Jeruzalem), zoals in vers 8, maar een stad, een veste¹¹. In directe toepassing op de Chaldeeër slaat dit gedeelte op Babel, dat grondvest was op de slachting van de volkeren en het bloed van de mensen. Zo was het ook met Nineve (Nah. 3:1). Al dit woeden van deze volken zou in het vuur van het oordeel een einde vinden. Hun inspanning zou geen ander resultaat hebben dan de ondergang; niets zou er van blijven bestaan: "zij matten zich af voor niets". Is het niet een ernstige gedachte, dat alle heerlijkheid, de rijkdommen, de schoonheid, waarmee de grote hoofdsteden gesierd zijn, zullen moeten verdwijnen en in het niet verzinken? Het geloof echter verstaat

¹¹ Noot van de vertaler: In het Frans is het onbepaalde lidwoord gebruikt.

dit "raadsel", het begrijpt de reden van al die omkeringen. Het eeuwig rijk van Christus kan alleen gevestigd worden als het kwaad geoordeeld is. Om dit rijk te kunnen stichten is het nodig dat de ongerechtigheid verdwijnt, dat al wat zich verheft tegen de heerser der ganse aarde, neergeslagen en vernederd wordt. De weg des Heren kan alleen maar geëffend worden door het slechten van elke hoge berg (Jes. 40:3-5). Dan zal de hele wereld de heerlijkheid des Heren kennen, er vol van zijn. Het kwade zal als het ware verdrongen zijn in de diepte der zee. Steeds weer heeft de Heer aangekondigd dat deze dingen zouden geschieden, ondanks de oordelen die Hij noodgedwongen moest vellen. In één enkel vers (vs. 14) vinden we hier een schildering van de heerlijke duizendjarige regering van Christus, die door de profeet Jesaja zo in bijzonderheden wordt beschreven. Het zal de tijd zijn van "de tijden van de herstelling van alle dingen, waarvan God heeft gesproken door de mond van zijn heilige profeten van oudsher" (Hand. 3:21).

Vierde couplet

"Wee hem die zijn naaste doet drinken en er uw gif bijmengt, en hem ook dronken maakt om hun naaktheid te aanschouwen! Gij hebt u verzadigd met schande in plaats van met eer, drinkt gij nu ook en ontbloot u. Tot u zal zich wenden de beker van de rechterhand des Heren, en grote schande zal komen over uw heerlijkheid. Want het geweld, de Libanon aangedaan, zal u bedekken, en het uitroeien van de dieren zal u verschrikken, vanwege het vergoten mensenbloed en het geweld, het land, de stad en al haar inwoners aangedaan" (vs. 15-17).

Deze strofe beschrijft de lage en schandelijke losbandigheid, die een karaktertrek was van de trotse Chaldeeuwse natie. Hoe kan men van zijn heerlijkheid spreken, wanneer het koor zojuist de heerlijkheid des Heren bezongen had? "Gij hebt u verzadigd met schande in plaats van met eer". "Grote schande zal komen over uw heerlijkheid" luidt de met spottende bitterheid en wraakzuchtige woede gesproken uitroep. Al die verderfelijke

dingen gaan met geweld gepaard, want sinds de zondeval hebben deze ondeugden elkaar altijd gesteund en aangevuld onder de in gemeenschappen verenigde mensen (Gen. 6:11-13).

De heerlijkheid des Heren zal de aarde bedekken, maar het geweld van de mens zal niet vergeten worden, het zal op hem terugvallen en hem bedekken. Geweld (merk op hoe dit woord telkens wordt herhaald) zal met geweld beantwoordt worden, zoals we dit al in hoofdstuk 1 hebben gezien. En het koor voegt er bij wijze van refrein aan toe, wat de Here gevoelt, wanneer zijn land, zijn stad en haar inwoners het mikpunt zijn van het geweld van de vijand (zie vs. 8).

De profeet Jesaja legde dit lied over de koning van Babel niet in de mond van de volken, maar in die van Israël zelf, dat jubelen zou als de hoogmoed van Babels koning in de Hades zou neerdalen en zijn heersers staf verbroken werd. De ceders van de Libanon verheugden zich over hem en zeiden: "Sinds gij neerligt, klimt niemand naar ons op om ons te vellen"; "uw trots is in het dodenrijk neergeworpen, de klank uwer harpen; het gewormte ligt onder u gespreid en maden zijn uw bedek-king" (Jes. 14: 8, 11).

Vijfde couplet

"Wat baat het gesneden beeld, daar zijn maker het gehouwen heeft; het gegoten beeld, dat een leugenleraar is, dat de maker op zijn maaksel vertrouwt, terwijl het stomme afgoden zijn, die hij maakt? Wee hem die tot een stuk hout zegt: Ontwaak, en tot een stomme steen: Word wakker. Zou die onderrichten? Zie hij is gevat in goud en zilver, doch er is volstrekt geen geest in hem. Maar de Here is in zijn heilige tempel. Zwijs voor hem, gij ganse aarde!" (vs. 18-20).

Zoals we al zeiden, verschilt de vijfde strofe van de andere. De reden daarvan meen ik te zien in het feit, dat God rechtstreeks bij de zaak betrokken is. De onmetelijke hoogmoed van de koning van Babel had zich verheven tegen de Here zelf, niet

meer tegen de volken, of zelfs tegen het volk van God. Hij had tegenover de enig ware God zijn bedrieglijke beelden van hout, ijzer, zilver en goud gesteld. En dat werd de hoofdoorzaak van zijn definitieve vernietiging. Opmerkenswaard is, dat in heel deze "allegorie" de Geest van God zorgvuldig de naam van de koning van Babel verzwijgt. Het is "een raadsel", dat ver uitgaat boven het historisch oordeel over de Chaldeeër, en zich uitstrekt tot de tijd van Christus' heerlijke regering.

Uit het boek "de Openbaring" weten we, dat in de laatste da-gen een ander Babylon als laatste ontplooiing van afgodendienst op het toneel zal verschijnen. Haar gouden drinkbeker zal vol gruwelen (of afgoden) zijn, en het Romeinse rijk, de laatste vorm van de grote wereldrijken, zal dezelfde afgodische eisen stellen als het hoofd van het eerste rijk met het gouden hoofd (Openb. 17:4; 13:14,15; Dan. 3:1). Deze afgoderij wordt door alle profeten als een schandvlek gebrandmerkt (zie Jes. 44:9-20; Jer. 2:27; 3:9, enz.).

Het is opmerkelijk, dat "de volkeren en natiën" (Hab. 2:5, 6) hier het "wee" uitspreken over hen die de afgoden aanhangen, dat zij de ijdelheid van de heidense godsdiensten verkondigen. Dat komt omdat hun gezang een lied van de eindtijd zal zijn, als zij hun vroegere heidense godsdienst verlaten zullen hebben, om zich tot de ware God te keren en zijn rijk te erkennen. Het laatste Babylon wordt in deze zinnebeeldige voorstelling stilzwijgend begrepen. Daarom eindigt dit lied met alleen de Here te erkennen als degene, die de volkeren aanbidden. Niet alleen zal de kennis van zijn heerlijkheid de ganse vernieuwde aarde bedekken (zie vs. 14), maar de kennis van Hem Zelf. Hij zal "in zijn heilige tempel" zijn, in zijn tempel te Jeruzalem; want deze woorden zien niet op de hemel, maar op zijn huis op aarde (Micha 1:2; Ps. 11:4). Van dat ogenblik af is de heerlijkheid des Heren, die de tempel verlaten had (Ezech. 11:23), daarin teruggekeerd (Ezech. 43:4). De ganse aarde zal voor Hem zwijgen. Hij zal heersen en niemand zal zijn stem durven verheffen in zijn tegenwoordigheid en voor zijn majesteit. Dit is wel een waardig slot van het lied der volken, die

van dat ogenblik af aan zijn macht onderworpen zullen zijn. Hoe moet het beangste hart van de profeet door dit toekomstvisioen gerustgesteld zijn geworden. Hij zag daarin vooruit wat de uitkomst is van het geloof, dat geleerd heeft geduldig te wachten op het einde van Gods wegen: de hoogmoed van de mens vernederd, de volken verlost en Hem onderdanig, het volk Israël hersteld, de Here, die van Jeruzalem en van zijn tempel het middelpunt van zijn heerlijkheid maakt, geprezen, en alle schepselen zwijgend voor Hem. De profeet zelf vergat dan ook te "antwoorden" (hst. 2:1). Hoe zou hij het kunnen, nu God in plaats van met hem te twisten, voor zijn ogen voorbij liet gaan: zijn *gerechtigheid* in het oordeel over het kwaad; zijn *genade* ten opzichte van zijn volk, die Hij ook zal bewijzen in het herstel van de volken; en ten slotte zijn *heerlijkheid*, die de ganse aarde zal bedekken, in een *regering* van gerechtigheid en vrede, waarvoor de hele wereld slechts het stilzwijgen zal kunnen bewaren!

HOOFDSTUK 3

Het gebed van Habakuk

God had gehoord

"Het gebed van Habakuk, de profeet. Op Sijgjonoth" ¹² (vs. 1). De conclusie van alles wat hij uit de mond des Heren had vernomen, vatte de profeet samen in *een gebed*, dat tegelijk een smeking, een dankzegging en een lofprijzing was, voort-komend uit een geloof dat ten volge verzekerd was van de trouw des Heren aan zijn beloften. Dit gebed bestaat uit vier delen.

Het eerste deel omvat het tweede vers:

"Here, ik heb de tijding aangaande U vernomen, ik ben, Here met vreeze voor uw werk vervuld; roep het in het leven in de loop der jaren, maak het openbaar in de loop der jaren; gedenk in de toorn aan ontfermen!"

In hoofdstuk 1:2 had de profeet gezegd: "Hoe lang, Here, roep ik om hulp, en Gij hoort niet? Schreeuw ik tot U..." Hoe had hij zulke woorden "Gij hoort niet" kunnen uitspreken? In al het onderwijs dat de Heer hem daarna gaf, toonde Hij hem, dat Hij gehoord had en altijd hoort. Hij maakte hem met bijna vaderlijke gevoelens duidelijk, dat de oordelen die Hij over zijn volk en

¹² Noot van de schrijver: Het woord "Sijgjonoth", meervoud van Sijggaion, schijnt volgens een bevoegde uitlegger een reeks van uitroepen en verheven lofzangen aan te duiden, die samen vormen wat hier een "gebed" genoemd wordt. Deze verklaring komt ons heel aannemelijk voor, gezien de natuurlijke verdeling, die we in dit gebed van Habakuk aantreffen.

over de vijanden van zijn volk moest laten komen, rechtvaardig zijn. God liet hem echter tevens zien dat de rechtvaardige niet zonder hulp is, als hij door de oordelen heengaat, want hij zal leven uit zijn geloof. Ten slotte verklaarde God hem, dat Hij eens in de toekomst verheerlijkt en persoonlijk hoog geloofd zal worden en dat de ganse aarde vol zal zijn van de kennis van de heerlijkheid des Heren.

Daarom kon de profeet zeggen: "Ik heb vernomen"; niet: Gij hebt gehoord. Want zijn vraag was het gevolg geweest van zijn zwak geloof. Nu bezat hij echter de kennis van Gods gedachten. De Here had hem die gegeven, en hij zou op zijn regeringswegen niet hoeven te wachten om ze te verstaan. Door het geloof had hij ze al leren kennen.

Maar bij de aankondiging van die oordelen zei hij: "ik ben, Here, met vreeze voor uw werk vervuld". Inderdaad, Gods oordelen zijn verschrikkelijk, zij moeten het hart vervullen met een heilzame vrees! Nog één ding wilde hij vragen: roep uw genadewerk ten opzichte van uw volk weer in het leven! "In de loop der jaren", vóór de tijd van het einde, waarvan Gij gesproken hebt. Handel met ons in ontferming! (vs. 2).

De verlossing uit Egypte vormde "het begin van de jaren", waarin de Here zijn werk van genade ten behoeve van zijn volk had getoond. De profeet begeerde dat God het weer zou opvatten voordat Hij aan het eind der jaren de verlossing zou schenken, die het duizendjarig rijk zal inleiden. Hij wist dat hij leefde in de tijd van de toorn.

Dat was een reden te meer om een beroep te doen op Gods ontferming, want juist wanneer Hij zijn oordelen over de wereld ontketent, behoren we te vertrouwen op zijn genade, heden zowel als vroeger. Het profetisch gebed van Habakuk zal bij de herleving van Israël verhoord worden, speciaal ten opzichte van het gelovig overblijfsel, waarvan de profeet een type was.

De verlossingen van de Here

Het tweede deel omvat de verzen 3 tot 15.

Het beschrijft de verlossingen van de Here in het verleden, en zijn tussenkomst ten gunste van zijn volk in de eindtijd.

De eerste afdeling beslaat de verzen 3-6.

"God komt van Teman en de Heilige van het gebergte Paran. Zijn majesteit bedekt de hemelen, en de aarde is vol van zijn lof. Er is een glans als van zonlicht, lichtstralen heeft Hij aan zijn zijde en daar is het omhulsel zijner kracht. Voor Hem uit gaat de pest en koortsgloed volgt Hem op de voet" (vs. 3-5). De uittocht uit Egypte wordt hier beschreven. Deze verzen laten ons de Here zien, komend uit het oosten, van Teman en het gebergte Paran, dat domineert in de woestijn van die naam. Kortom, van Edoms gebied, om zijn volk te hulp te komen en het uit de slavernij van Egypte te bevrijden door de vernietiging van de volken die het verdrukten en zich tegen Israël verzetten.

In Deuteronomium 33:2 wordt gezegd dat de Here van Sinaï, uit Seir en van Paran kwam om zijn volk te verlossen en het de wet te geven.

Volgens Richteren 5:4 bezong Debora het tussenbeide treden van de Here, van Seir komende, om de vijanden van zijn volk te vernietigen. Hetzelfde vinden we in Psalm 18:8-20, maar daar gaat het vooral over de vijanden in de eindtijd. Psalm 68 vereenzelvigt de bevrijding uit Egypte met die van het volk in de laatste dagen. Psalm 77 put uit de verlossing uit Egypte het vertrouwen, dat de Here zijn volk zal verlossen in de tijd van de grote verdrukking. Al deze gedeelten bezingen dus, evenals het gebed van Habakuk, Gods ingrijpen in het verleden tot redding van zijn volk, als het onderpand van een verlossing in de laatste dagen.

"Hij staat en doet de aarde schudden; Hij ziet rond en doet de volken van schrik opspringen, de aloude bergen liggen verpletterd, de eeuwige heuvelen zinken ineen" (vs. 6). De

volken, die zich tegen Israël probeerden te verzetten, werden verstrooid, de macht van het oude Egypte werd verbroken. De eeuwige heuvelen, beeld van de door God zelf stevig gevestigde overheden, wier heerschappij dan ook van onbeperkte duur had moeten zijn, zonken weg voor Hem, die van zijn heilige berg kwam om zijn volk te verlossen. De profeet voegde er aan toe: "de eeuwenoude wegen zijn zijne".

Welk een zekerheid schenkt die gedachte aan het geloof! Wat God in het verleden gedaan heeft, zal Hij ook in de toekomst doen; bij Hem "is geen verandering of schaduw van omkering" (Jak. 1:17).

Of het gaat om het oordeel of om de verlossing, Gods wegen van heiligheid en van liefde zijn steeds dezelfde, "reikende tot het kostelijkste der eeuwige heuvelen" (Gen. 49:26).

Vergelijking tussen de verlossing in het verleden en in de toekomst

De tweede afdeling beslaat de verzen 7-15.

In deze verzen vinden we de vergelijking tussen de toekomstige verlossing en die uit Egypte, welke er maar een zwak beeld van was.

"Ik zie de tenten van Kuschan onder druk, de tentkleden van het land van Midian sidderen" (vs 7). De profeet dacht met ontzag na over gebeurtenissen, die nog moesten plaats hebben, maar die hij in zijn visioen zag alsof zij al gebeurd waren. De landstreken van Kusch in het westen en noorden, Arabië in het oosten en zuiden, zullen beven voor de Here. Zo ver als de hier beschreven bevrijding in de toekomst, heeft die in het verleden, toen Israël uit Egypte trok, zich bij lange na niet uitgestrekt.

"Is tegen de rivieren, o Here, is tegen de rivieren uw toorn ontbrand, of tegen de zee uw verbolgenheid, dat Gij rijdt op uw paarden, op uw zegewagens?" (vs. 8). God zal de grenzen van

de volkeren opheffen, Hijzelf zal ze alle slaan in hun verwarring. Maar als Hij zo zal handelen, beoogt Hij niet alleen het oordeel, want zijn strijdwagens zijn "wagens des heils"¹³. Zeker, de oordelen zullen hun loop tot het einde moeten vervolgen, de door het Woord van God voorspelde slagen op de volken neerkomen en hun grenzen worden omvergeworpen (vs. 9). De regerende machthebbers zullen door schrik bevangen worden, de hele wereld zal angstkreten slaken, terwijl de men-sen tevergeefs smekend de handen omhoog heffen te midden van de oordeelsvloed die over hen zal worden uitgestort (vs. 10). Niets zal de strijd des Heren tegen de goddelozen tot staan kunnen brengen, voordat zij totaal verdelgd zijn. Het zal gaan als in de dagen van Jozua: "En de zon stond stil en de maan bleef staan, totdat het volk zich op zijn vijanden ge-wroken had" (vs. 11; Joz. 10:13).

Bovendien zal de Goddelijke toorn het land, Israëls gebied, niet sparen. Het ongelovige en afvallige deel van het volk zal, even-als de naties, de slagen ontvangen van de verontwaardiging des Heren (vs. 12).

Heil, redding voor Israël, zal het resultaat zijn van die geweldige stortvloed van rampen: "Gij trekt uit tot redding van uw volk, tot redding van uw gezalfde. Gij verbrijzelt het bovenste van des goddelozen huis en ontbloot het fundament tot de laatste steen" (vs. 13). Is dit niet iets moois? Dat kleine volk - en dan nog slechts door een schijnbaar onbeduidend overblijfsel vertegenwoordigd - zal het voorwerp zijn van de liefderijke zorg van de almachtige God. Om het te redden zal Hij de hele wereld in beroering brengen. Dat komt omdat Israël zijn gezalfde is: Hij heeft er het zegel van zijn Geest opgezet; Hij wil het dicht bij Zich hebben als deelgenoot van zijn heerlijkheid, in het middelpunt van een heerschappij, waarin zijn

¹³ Noot van de vertaler: De Franse tekst verschilt hier van die van het N.B.G. Een "zegewagen" ziet op behaalde overwinning, een "wagen des heils" op verlossing.

eeuwige gerechtigheid regeren zal. Al is het ware Israël gering in de ogen van de mensen, van Christus zal het in de dag van zijn machtsuitoefening een "kostbaar kleinood" zijn.

We hebben het hier niet over de gemeente, de bruid des Lams, wier zegeningen zo ver uitgaan boven die van Israël, als de hemel boven de aarde verheven is. Het oude testament spreekt nimmer over deze bruid. Maar ons hart stelt belang in "de joodse bruid", omdat Christus, de Here, haar Messias en Koning, zoveel belangstelling voor haar heeft. Met welgevallen beschouwt Hij haar als zijn kostbaar juweel. Al zijn vroeger gedane beloften, die voor Hem steeds onberouwelijk geweest zijn, zal Hij vervullen. Hoe groot Israëls ontrouw ook geweest mag zijn, het hart van de Koning is ten opzichte van zijn volk niet veranderd. Al heeft Hij het voor een tijd moeten verstoten als een ontrouwe vrouw, Hij zal het weer aannemen, nadat Hij het in het vuur van het oordeel zal gereinigd hebben, door de grote verdrukking, die het hart van de profeet al vooruit 'van angst deed beven. We vinden de in vers 13 uitgedrukte gedachte terug in dat mooie gedeelte van Jesaja, waar we de Heer uit Edom, uit Bozra zien komen in zijn grote kracht. Hij heeft de pers alleen getreden en de volken vertreden in zijn grimmigheid, en dan zegt Hij: "Want een dag van wraak had Ik in de zin en het jaar van mijn verlossing was gekomen" (Jes. 63:1-6).

Dan zal "het bovenste van des goddelozen huis" verbrijzeld "en het fundament tot de laatste steen" ontbloot worden (vs. 13). Deze woorden slaan ongetwijfeld op de Chaldeeër, die zijn huis op onrecht gegrondvest had. Zij voeten onze gedachten echter naar "de goddeloze" van het einde, wiens huis van de nok tot het fundament verwoest zal worden. Zo gaat het ook in vers 14: het eindconflict wordt daarin beschreven. Alle volken zullen aanstormen om dit arme, beproefde, machteloze overblijfsel te verstrooien en het "in een schuilhoek" te verslinden. Meer dan eens hebben we in onze beschouwingen over de profeten er de aandacht op gevestigd, dat de volken van de eindtijd met hun plannen niet te koop zullen lopen. In het geheim zullen zij zich

voornemen om de prooi te ontrukken aan hun bondgenoten van één dag. Maar wanneer Christus verschijnt, zal het al voldoende zijn dat de paarden van deze machtige krijgsman zich vertonen, om de geweldige macht, door Satan tegen Hem en zijn volk opgeruid, te doorbreken en te vernietigen. Openbaring 19:11-16 geeft meer bijzonderheden over dit krijgstoneel. We zien het daar van zijn hemelse zijde, wat de profetie van het oude testament nooit doet.

Rust in het heden en in de toekomst

Het derde deel omvat vers 16:

"Toen ik het hoorde, beefde mijn binnenste; op het gerucht daarvan sidderden mijn lippen; bederf kwam in mijn gebeente en ik beefde op de plaats waar ik stond; toch zal ik rustig afwachten de dag der benauwdheid; wanneer die aanbreken zal voor het volk dat met benden ons aanvalt" ¹⁴.

Dit vers vormt het besluit en de samenvatting van wat in de vorige verzen is gezegd. In vers 2 lezen we wat de profeet had vernomen, en hoe hij daardoor bevreesd was geweest toen hij dacht aan de Goddelijke toorn. Hij was toen voor het volk tussenbeide gekomen om de Here te herinneren aan zijn ontfermingen. Het hele toneel van het einde was daarna voor zijn ogen voorbijgegaan. Hij was herinnerd aan de oordelen, die eens over Egypte en over alle vijanden van Israël uitgeoefend waren, toen God zijn volk verlossen wilde. Zijn profetische blik was vervolgens naar de oordelen van de eind-tijd gegaan, en hij had begrepen dat deze slechts het heil van Gods volk op het oog hadden, evenals vroeger. Hij had dat alles gezien en als

¹⁴ Noot van de vertaler: De laatste woorden van dit vers: "voor het volk dat met benden ons aanvalt" zijn in andere vertalingen juist weergegeven. Zie b.v. de Statenvertaling: "tegen het volk, dat hij het met benden aanvalle". De uitlegging van Rossier is gebaseerd op laatstgenoemde vertaling, die overeenstemt met de Franse Darby bijbel.

een werkelijkheid aanvaard. Maar dat nam niet weg, dat hij meer nog dan in het begin van zijn lied, tot in zijn binnenste beefde. Het verging hem als Daniël, die zei toen hij "het grote gezicht" zag: "alle kleur week van mijn gelaat, en ik had geen -kracht meer over" (Dan. 10:8). Dit is een noodzakelijke voorbereiding tot het ontvangen van profetische mededelingen, om daardoor in te dringen in de gedachten van God. De engel stelde Daniël dan ook gerust: "vreest niet, gij zeer beminde man, vrede zij u, wees sterk, ja, wees sterk!" (Dan. 10:19).

Zo is het ook in dit beknopt weergegeven toneel. Habakuk beefde, het was alsof het volledig oordeel over hemzelf werd uitgestort, maar toch was hij rustig bij het afwachten van de dag der benauwdheid. Een dergelijke arbeid van het geweten, dit gevoel van volkomen onbekwaamheid en deze overtuiging dat onze natuur verdorven is, zijn onontbeerlijk om de rust te vinden, of het nu de geschiedenis van de mens in het verleden, het heden of de toekomst betreft. Hier gaat het om de rust in de toekomst. De profeet wenste haar aan Israël toe in *de dag der benauwdheid, de dag van de grote verdrukking, waarop de vijand het volk "met benden zal aanvallen"*.

Uit tal van plaatsen in de profeten weten we wie die vijand wezen zal, welke legers Jeruzalem zullen bestormen. De profeet was zeker van de uiteindelijke bevrijding en van de blijvende rust. Het Woord stelt ons hier echter een rust voor, die al *van te voren* genoten kan worden. Het is de rust van de ziel zelfs te midden van de smartelijkste beproevingen. Dat is een vrede die alleen verkregen kan worden, wanneer men geleerd heeft zichzelf geheel en, al te veroordelen, en Gods liefde en barmhartigheid heeft leren kennen.

Volle gemeenschap met de Heer

Het vierde deel omvat de verzen 17-19:

"Al zou de vijgenboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, de vrucht van de olijfbom teleurstellen; al zouden de akkers geen spijs opleveren, de schapen uit de kooi

verdreven zijn en er geen runderen in de stallingen zijn, nochtans zal ik juichen in de Here, jubelen in de God van mijn heil. De Here is mijn kracht: Hij maakt mijn voeten als die der hinden, Hij doet mij treden op mijn hoogten".

We vinden in het vierde deel van het lied op prachtige wijze het geloof van de profeet onder woorden gebracht. Sinds het begin van zijn gesprekken met de Here was zijn geloof voortdurend groter geworden. Hij verwachtte een toekomstige verlossing (zie vs. 16).

Maar hij wist ook dat deze verlossing nog op zich kon laten wachten. Zijn geloof beantwoordde dan ook aan het woord: "als het vertoeft, verbeid het" (hst. 2:3). Hij wachtte er dus op met de zekerheid, dat de bevrijding zou worden voor-afgegaan door de benauwdheid.

Voor hem zou er echter, te midden van die losgebroken stormwind, een veilige en zekere schuilplaats zijn, een klein heiligdom, waar hij de rust van de tegenwoordigheid des Heren zou kunnen vinden. Die hoop was hem genoeg. Hij wist dat de rust zou komen zodra de benauwdheid voorbij zou zijn. Maar wat zou hij in het heden doen? Het was een tijd van grote schaarste, die een weerspiegeling is van de geestelijke toestand van het joodse volk in onze dagen. De vijgenboom, de wijnstok en de olijfboom zijn zonder vrucht. Ze zijn evenzovele symbolen van dat volk: niets wordt er voortgebracht voor God. Koren, scha-pen, runderen, alles ontbreekt; er is zelfs geen slachtoffer meer om Israël met God in verbinding te stellen.

In de christenheid is het niet beter. Overal schaarste en hongersnood op geestelijk gebied; grote zwakheid van het christelijk getuigenis; een belijdenis zonder leven en zonder verbin-ding met God.

"Nochtans" voegde de profeet er aan toe. Hij leefde uit zijn geloof en had de beloofde verlossing aanvaard alsof zij al zijn deel was. Hij verheugde zich echter niet in de rust, die hij nog niet bereikt had, zelfs niet in het heil. Hij had een veel hogere vreugde: hij bezat de Here Zelf, de God van zijn heil. Hem in

wie hij zich verheugde en steeds verheugen zou, was de God die niets voor hem verborg, die met hem handelde als met een vriend, die hem zijn geheimste gedachten bekend maakte. Op zijn ontferming kon hij rekenen, ook als alles zou ontbreken, omdat Hij de God is wiens zegeningen eeuwig duren. "Laten wij juichen en ons in u verheugen" zei de Sulamitische bruid, "uw liefde prijzen boven de wijn" (Hoogl. 1:4). Zo geeft God "lofzangen in de nacht" (Job 35:10). Die ervaringen schonken de profeet volle gemeenschap met de Heer. In het begin had hij begrepen dat "de Here, zijn God en zijn Heilige", licht is en dat Hij "te rein van ogen is om het kwaad te zien" (hst. 1:12, 13). Nu verblijdde hij zich in Hem, hij genoot van al de volmaaktheid van zijn persoon, en verstond de liefde van "de God van zijn heil".

Maar de Here was niet alleen zijn vreugde. Hij was ook zijn kracht (vs. 19) toen de profeet krachteloos was. "Welzalig de mensen wier sterkte in U is" (Ps. 84:6). Dank zij Hem worden onze voeten in een tijd van uiterste zwakheid, als nog geen enkele belofte voor de toekomst in vervulling is gegaan, gemaakt als die der hinden. Wij mogen naar onze hoogten opstijgen, en ze doorwandelden met lichte, blijde, vlugge en vrije stappen. De hemelse gewesten zijn voor ons, gelovigen van deze tijd, het terrein waar wij ons in Christus bevinden. Wat betekent schaarste voor hen die alle geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten genieten?

Aanbidding

"Voor de koorleider. Met snarenspeel".

Hoe zouden we ons er dan over verwonderen, dat Habakuk in die ramspoedige tijden de eredienst terugvond, als in de heerlijke dagen van David en Salomo. Hij stelde zijn lied aan de koorleider ter hand, om het met begeleiding van harp en citer te zingen. Hij verwezenlijkte hier al van te voren de lofzang, die Israël eens in de toekomst in zijn herstelde tempel zingen zal. En hebben wij niet hetzelfde voorrecht? De stellige wetenschap

dat de dingen van deze aarde niets zijn, drijft ons uit naar de Heer, en wanneer wij dan van Christus' onmetelijke, onpeilbare rijkdommen genieten, maakt slechts één gedachte zich van heel ons wezen meester: ons aan zijn voeten neer te werpen en Hem te aanbidden! De eredienst van Gods kinderen mag opnieuw gevonden worden midden in de ruïne van de christenheid.

We willen deze uiteenzetting besluiten met de woorden van iemand anders, die over de profetie van Habakuk gezegd heeft: "Er is niets mooiers dan deze ontvouwing van de gedachten van de Geest van God: In de droefheid en angst door de Geest teweeggebracht, antwoordde God om kennis te verschaffen en het geloof te versterken, opdat het hart met Hem in gemeenschap zal zijn".

Samenvatting

Habakuk nam een heel aparte plaats in onder de profeten, hoewel Jeremia, wat zijn persoonlijke ervaringen betrof, in zekere mate op hem leek. Maar Jeremia's horizon was uitgestrekter. Eerst kwam Habakuk in opstand tegen het regiem van geweld onder zijn volk; hij riep: "Hoe lang?" Maar zodra de Here hem het oordeel over Israël door de Chaldeeërs aankondigde, was het hart van de man Gods diep bewogen voor zijn volk. Evenals Mozes pleitte hij als middelaar voor Israël bij de Here. God antwoordde dat Hij de heidenen, die de roede in zijn hand waren, zou oordelen. Maar Habakuk leerde persoonlijk een les, die te allen tijde en in alle omstandigheden van grote waarde is: "De rechtvaardige zal uit zijn geloof leven". Het geloof was het enige beginsel waarop hij moest steunen tot in de meest boze dag. Dit vers vormt het knooppunt, de kern van de hele profetie. Van dit ogenblik af peilde zijn geloof het waarom van de oordelen. Hij beschouwde de verlossingen in het verleden, realiseerde zich die in de toekomst en ging door de tegenwoordige moeiten met de onvermengde blijdschap, die zich vastklemde aan de persoon van de Verlosser, met de

kracht die God zelf voor hem was, en met de ongedwongen, heerlijke vreugde van de eeuwige zegeningen. Met zulke zegen verrijkt, had de man van geloof de toegang tot het heiligdom gevonden, en ging hij in om voor God eredienst te plegen.

De weg van het geloof is wonderheerlijk, omdat hij ons boven alle hinderpalen uitheft, zelfs boven onze persoonlijke ervaringen, en onze blikken vestigt op de dingen die niet gezien worden, "want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig" (2 Kor. 4:18).

Oude Sporen 2008